

Sompion luonnonpuiston järjestyssääntöluonnos 1.11.2023

Vahvistettu

Lainvoimainen

Pinta-ala (ha)

17 915

josta vesialuetta (ha)

536

Sijainti

Maakunta	Kunta
Lapin maakunta	Sodankylä

Perustamissäädökset

Säädöksen nimi	Säädöksen numero
Laki eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille	634/1956

Alueen suojelun perusteet

Sompion luonnonpuisto on perustettu luonnon säilyttämiseksi koskemattomana.

Yleistä

Metsähallitus on luonnonsuojelulain (9/2023) 58 §:n nojalla antanut seuraavan Sodankylän kunnassa sijaitsevan Sompion luonnonpuiston järjestyssäännön.

Tämän järjestyssäännön määräykset perustuvat säädöksiin, jotka luetellaan kohdassa ”Luonnonsuojelusäädökset” ja ”Muu lainsäädäntö”. Lisäksi järjestyssäännössä on määräyksiä, jotka Metsähallitus on luonnonpuiston hallinnosta vastaavana viranomaisena maanhaltijan ominaisuudessa oikeutettu ja velvollinen antamaan.

Järjestyssäännön määräykset noudattavat pääosin periaatteita, jotka on esitetty Metsähallituksen 2.9.2016 luonnonsuojelulain (1096/1996) 19 §:n nojalla hyväksymässä Urho Kekkosen kansallisuuden, Sompion luonnonpuiston, Kemihaaran erämaa-alueen sekä Vaaranaavan, Nalka-aavan ja Uura-aavan soidensuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Sompion luonnonpuisto on perustettu 21.12.1956 voimaan tulleella lailla (634/1956). Mitä luonnonsuojelulain (9/2023) 49 §:ssä säädetään kielletyistä toiminnoista ja 50 §:n 1 momentin 1–3, 5–9 ja 11 kohdassa ja 2–5 momentissa sekä 51 §:ssä rauhoitussäännöksiä koskevista poikkeuksista, sovelletaan luonnonpuistossa.

Paikallisilla asukkailla tarkoitetaan tässä järjestyssäännössä Sodankylän kunnassa vakinaisesti asuvia henkilöitä (Kotikuntalaki 201/1994 2 §).

Tällä päätöksellä kumotaan Metsähallituksen 14.8.2006 antama Sompion luonnonpuiston järjestyssääntö.

Luonnonsuojelusäädökset

- Luonnonsuojelulaki (9/2023) 49 §.

Muu lainsäädäntö

- Järjestyslaki (612/2003) 3 §
- Jätelaki (646/2011) 72 §
- Kotikuntalaki (201/1994) 2 §
- Laki Metsähallituksesta (234/2016) 6 §
- Maastoliikennelaki (1710/1995) 4 §, 5 §
- Metsästyslaki (615/1993) 51 §, 53 §
- Muinaismuistolaki (295/1963) 1 §
- Pelastuslaki (379/2011) 6 §
- Perustuslaki (731/1999) 17 §
- Poronhoitolaki (848/1990) 40 §.

Saamelaisten perustuslailliset oikeudet

Sompion luonnonpuisto kuuluu saamelaisten kotiseutualueeseen. Saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja kulttuurimuotoonsa kuuluvia perinteisiä elinkeinoja kuten poronhoitoa ja kalastusta (perustuslaki 731/1999 17 §). Lisäksi Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojeleminen on sovittava yhteen saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan (laki Metsähallituksesta 234/2016 6 §).

Säädöspohjaiset yleiset kiellot

Luonnonpuistossa on kielletty

- 1) rakentaa rakennuksia, rakennelmia tai teitä (luonnonsuojelulaki 9/2023 49 §)
- 2) ottaa maa-aineksia tai kaivoskivennäisiä tai vahingoittaa maa- tai kallioperää (luonnonsuojelulaki 9/2023 49 §)
- 3) ojittaa (luonnonsuojelulaki 9/2023 49 §)
- 4) ottaa tai vahingoittaa sieniä, puita, pensaita tai muita kasveja tai niiden osia (luonnonsuojelulaki 9/2023 49 §)
- 5) pyydystää, tappaa tai hätyyttää luonnonvaraisia selkärangaisia eläimiä tai hävittää niiden pesiä tai pyydystää tai kerätä selkärangattomia eläimiä (Luonnonsuojelulaki 9/2023 49 §)
- 6) ryhtyä muihin kuin 1–5 kohdassa tarkoitettuihin toimiin, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan, eliölajien säilymiseen tai alueen perustamistarkoitukseen (Luonnonsuojelulaki 9/2023 49 §)
- 7) roskata (jätelaki 646/2011 72 §)
- 8) vahingoittaa kiinteitä muinaisjäänneksiä tai raunioita (muinaismuistolaki 295/1963 1 §)
- 9) pitää irrallaan koiria tai muita kotieläimiä lukuun ottamatta poronhoitotöissä käytettäviä koiria (metsästyslaki 51 §)
- 10) harjoittaa muuta ihmisiä häiritsevää toimintaa (järjestyslaki 612/2003 3 §)
- 11) sytyttää nuotio tai muu avotuli Ilmatieteen laitoksen antaman metsä- tai ruohikkopalovaroituksen aikana tai jos olosuhteet kuivuuden, tuulen tai muun syyn takia ovat sellaiset, että metsäpalon, ruohikkopalon tai muun tulipalon vaara on ilmeinen (pelastuslaki 379/2011 6 §).

Muut kiellot ja määräykset

Järjestyssäännöllä annettavat määräykset

Toimintamuoto	Kuvaus	Säädökset
Liikkuminen	<p>Sallittu maastoon merkityillä retkeilyreiteillä (karttaliite) ja Sompiojärven metsäautotiellä.</p> <p>Sompiojärven pohjoisosa kuuluu luonnonpuistoon. Talvella liikkuminen siellä on sallittu omin voimin (esimerkiksi jalkaisin, hiihtäen tai lumikengillä). Liikkuminen liitovälineitä (leijahihti tai vastaava) apuna käyttäen on kielletty.</p> <p>Liikkumisrajoitus ulkoilureittien ulkopuolella ei koske paikallisia asukkaita, kun he liikkuvat luonnonpuistossa marjastuksen ja sienestyksen yhteydessä, eikä liikkumista välttämättömissä poronhoitotöissä.</p> <p>Liikkumisrajoitus ei koske luonnonsuojelulain (9/2023) 50 §:n momentin 11 kohdan mukaista haavoittuneen eläimen lopettamista ja kuolleen riistaeläimen haltuun ottoa eikä liikkumista 50 §:n 4 momentin mukaisissa viranomaistehtävissä.</p> <p>Lumettomana aikana ja lumipeitteisenä aikana auratulla metsäautotiellä voi liikkua myös tieliikennekäyttöön rekisteröidyillä moottoriajoneuvoilla.</p> <p>Muuhun liikkumiseen tarvitsee aina Metsähallituksen luvan.</p>	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 50 § 56 §, Laki eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille (634/1956) 21 a §
Leirytyminen	<p>Sallittu vain Sompiojärven taukopaikalla ja yhtäjaksoisesti korkeintaan kolmen vuorokauden ajan. Paikallinen asukas voi marjastaessaan ja sienestäessään leirytyä vapaasti.</p> <p>Ks. kohta Poronhoito.</p>	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 56 §
Pyöräily	Sallittu luonnonpuiston läpi kulkevalla maastoon merkityllä Ruijanpolulla sekä Sompiojärven metsäautotiellä.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 56 §
Ratsastus	Sallittu ainoastaan Sompiojärven metsäautotiellä.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 56 §
Vesiliikenne	Kielletty. Vesikulkuneuvolla liikkuminen on sallittu Sompiojärvellä.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 56 §
Porovaljakkotoiminta	Sallittu Metsähallituksen kirjallisella luvalla liikkumisrajoitusten mukaisesti.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 56 §
Koiravaljakkotoiminta	Kielletty kaikkialla, myös auraamattomalla tiepohjalla Sompiojärven metsäautotiellä.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 56 §

Muut luonnonsuojelusäädöksiin perustuvat määräykset

Toimintamuoto	Kuvaus	Säädökset
Marjastus ja sienestys	Kielletty lukuun ottamatta paikallisia asukkaita, joille marjojen ja sienien poimiminen on sallittu.	Laki eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille (634/1956) 21 a §
Ilma-aluksella laskeutuminen	Kielletty. Harkinnan mukaan Metsähallitus voi myöntää lupia ilma-aluksella laskeutumiseen luonnonpuiston toimintaan soveltuvaan tarkoitukseen.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 51 §
Poronhoito	Sallittu. Saa rakentaa poronhoidon edellyttämiä kämppejä, poroaitoja ja muita rakenteita, ottaa poronhoitoon tarvittavaa puuta sekä tilapäisesti leiriytyä ja tehdä avotulen poronhoitoon liittyen. Rakentamisesta sovittava Metsähallituksen kanssa.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 50 §, Laki eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille (634/1956) 21 a §
Metsästys	Kielletty. Sallittu lopettaa haavoittunut eläin sekä ottaa haltuun alueelle kuollut riistaeläin alueen ulkopuolella tapahtuvaan metsästykseseen liittyvässä tilanteessa noudattaen, mitä metsästyslaissa säädetään. Haavoittuneen eläimen jäljittämistä luonnonsuojelualueella, tarpeesta tällaisen eläimen lopettamiseen sekä alueelle kuolleen riistaeläimen haltuunotosta tulee ilmoittaa viipymättä Metsähallitukselle.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 46 §, 50 §
Viranomaistoiminta	Luonnonpuistossa saadaan tilanteen niin vaatiessa ryhtyä maanpuolustuksen, Rajavartiolaitoksen tehtävien, pelastustoiminnan, ihmisiin tai eläimiin tarttuvien tautien ja kasvintuhoojien torjunnan tai eläinsuojelun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin. Toimenpiteet tulee toteuttaa siten, ettei niillä aiheuteta alueen perustamistarkoitukselle suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 50 §
Muu toiminta	Sallittu rakentaa, entistää ja kunnostaa alueen hoitoa, valvontaa, tutkimusta, yleisön opastamista ja kävijäturvallisuutta sekä retkeilyä ja alueeseen tutustumista varten tarpeellisia rakennuksia, rakennelmia ja polkuja.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 51 §
Muu toiminta	Tieteellisessä tai opetuksellisessa tarkoituksessa tapahtuva eläinten tappaminen ja pyydystäminen sekä eläinten pesien, kasvien, elävien ja kuolleiden kasvosien ja kivennäisnäytteiden vähäinen ottaminen on sallittu Metsähallituksen kirjallisella luvalla.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 51 §
Muu toiminta	Minkin ja supikoiran pyydystäminen ja tappaminen on sallittu Metsähallituksen suostumuksella alueen perustamistarkoitusta vaarantamatta. Toimintaan tarvitaan lisäksi luonnonsuojelulain 56 §:n mukainen liikkumislupa Metsähallitukselta.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 50 §, 56 §, Metsästyslaki (615/1993) 48 §

Toimintamuoto	Kuvaus	Säädökset
Muu toiminta	Luonnonpuistossa saadaan sen perustamistarkoitusta vaarantamatta Metsähallituksen luvalla vähentää muiden kuin 50 §:n 3 momentissa tarkoitettujen kasvi- ja eläinlajien yksilöiden lukumäärää, jos ne ovat liian runsaslukuisia tai muutoin vahingollisia.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 51 §
Muu toiminta	Metsähallitus voi myöntää luvan myös muihin luonnonsuojelulain 51 §:n mukaisiin toimenpiteisiin luonnonpuiston perustamistarkoitusta vaarantamatta.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 51 §

Muut määräykset

Toimintamuoto	Kuvaus	Säädökset
Kalastus	Sallittu voimassa olevien kalastussäädösten mukaan ainoastaan Sompiojärvässä.	Laki eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtiomaille (634/1956) 21 a §, luonnonsuojelulaki (9/2023) 51 §, 56 §
Tulenteko	Sallittu vain maastossa osoitetuilla tulentekopaikoilla. Paikallinen asukas voi marjastaessaan ja sienestäessään tehdä tulen vapaasti käyttäen risuja, oksia ja pieniä juurakoita. Metsä- ja ruohikkopalovaroituksen aikana avotulen teko on kokonaan kielletty. Ks. myös kohta Poronhoito.	Pelastuslaki (379/2011) 6 §
Maastoliikenne lummittomana aikana	Kielletty. Metsähallitus voi myöntää lupia maastoliikenteeseen Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteiden mukaan. Poronhoitotöihin kuuluva maastoliikenne on sallittu maastoliikennelain mukaisesti. Sompiojärven metsäautotiellä tieliikennekäyttöön rekisteröidyllä moottoriajoneuvolla ajaminen on sallittua.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 56 §, Maastoliikennelaki (1710/1995) 4 §, 5 §
Maastoliikenne lumipeitteisenä aikana	Kielletty. Metsähallitus voi myöntää lupia maastoliikenteeseen Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteiden mukaan. Poronhoitotöihin kuuluva maastoliikenne on sallittu maastoliikennelain mukaisesti. Sompiojärven metsäautotiellä tieliikennekäyttöön rekisteröidyllä moottoriajoneuvolla ajaminen on sallittu silloin, kun tie on aurattu.	Luonnonsuojelulaki (9/2023) 56 §, Maastoliikennelaki (1710/1995) 4 §, 5 §

Liitekarta. Sompion luonnonpuiston järjestyssääntö. Sodankylä

Liite. Sompion luonnonpuiston järjestyssääntö. Kartta. Sodankylä.

